

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан педагогічного факультету

Олефіренко І.О.

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ
освітньої програми Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.9

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «*Основи психотерапії*», затвердженої на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова «7» грудня 2022 року, протокол №6.

Розробники програми: Корх В. М., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти «28» серпня 2023 р., протокол №1.

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

Психотерапія – це досить специфічна галузь науки, яка знаходиться на межі медицини та психології. Її метою є активний, організований, комплексний вплив на особистість, зорієнтований на надання психологічної допомоги клієнту при різних психологічних проблемах, а також при психічних, нервових і психосоматичних захворюваннях. Сучасна психотерапія представлена багатьма школами, які мають свої переваги, обмеження, показання до застосування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: інструменти та засоби впливу на особистість при виникненні порушень когнітивної, емоційно-вольової, поведінкової, особистісної, міжособистісної сфери психіки людини.

Мета курсу «Основи психотерапії» – ознайомити студентів з теоретико-методологічними засадами психотерапії, основними напрямками психотерапії; сформулювати базові уявлення про психотерапевтичний процес, методи, техніки психотерапії; розкрити особливості зарубіжного та вітчизняного досвіду у галузі психотерапії, а також роль і можливості психолога у проведенні психотерапевтичних процедур та заходів.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальний курс «Основи психотерапії» ґрунтується на знаннях і вміннях студентів, отриманих у ході вивчення таких дисциплін, як: історія психології, психологія особистості, вікова, загальна, педагогічна, соціальна психологія. Даний курс тісно пов'язаний з навчальними предметами «Психологічне консультування» та «Психокорекція».

Завдання вивчення студентами курсу визначаються вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра, а також специфікою майбутньої професійної діяльності і полягають у наступному:

- сформулювати уявлення щодо психотерапії як науки та її ролі в сучасному суспільстві;
- сформулювати у студентів систему основних понять дисципліни та уявлення про місце психотерапії в структурі практичної допомоги;
- сформулювати уявлення щодо основних сучасних напрямків психотерапії;
- сформулювати уявлення про особливості консультативного та психотерапевтичного процесу;
- ознайомити студентів з найбільш відомими психотерапевтичними методами та техніками;
- забезпечити засвоєння етичних норм, які є обов'язковими для діяльності психотерапевта;
- дати студентам загальне уявлення про галузі застосування психотерапії в клінічній практиці;
- сформулювати цілісний погляд на світ, осмислення самого себе, своєї ролі і місця в навколишньому світі.

II. Основні результати навчання та компетентності, які їх формують

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	<p>ПР-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.</p>	<p>КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p>
2	<p>ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p>	<p>КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p>
3	<p>ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.</p>	<p>КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.</p>
4	<p>ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p>	<p>КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p>

III. Тематичний план дисципліни

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин									
		денна форма					заочна форма				
		Усього	Лекції	Семінарсь	Практичні	СРС	Усього	Лекції	Практичні (семінарсь	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Психотерапія як суспільне явище											
1.	Поняття та предмет психотерапії. Розвиток психотерапії як науки.	8	2			6	12	2			10
2.	Методи психотерапії.	12	2		4	6	14	2	2		10
Змістовий модуль II. Основні напрямки та концепції психотерапії											
3.	Основні теоретико-методичні напрями психотерапії. Основні положення та методи психоаналітичної терапії. Особливості та методи психодинамічної терапії.	13	4	2		7	10				10
4.	Загальний підхід до терапії в гештальт-психології	10	2	2		6	10				10
5.	Загальна характеристика методів клієнт-центрованої та гуманістичної психотерапії.	11	2	2		7	10				10
6.	Основні положення та методи поведінкової та когнітивної психотерапії.	10	2	2		6	10				10
7.	Особливості дитячої та системної сімейної психотерапії.	17	4	2	4	7	14	2	2		10
8.	Тілесно-орієнтована психотерапія	9	2			7	10				10
	Усього годин	90	20	10	8	52	90	6	6		78

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва розділів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього аудитор.	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль I. Психотерапія як суспільне явище		
1.1.	<p><i>1. Поняття та предмет психотерапії. Розвиток психотерапії як науки.</i></p> <p>Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Цілісний підхід до хвороб. Медична та немедична психотерапія. Види терапевтичної допомоги. Категорії психотерапевтичної практики. Проблемна та особистісна спрямованість терапевтичної допомоги. Формування запиту клієнта. Етапи психотерапевтичного процесу. Базові принципи та завдання психотерапії. Етичні засади терапевтичної роботи Теоретичні основи психотерапії. Психологічні та психофізіологічні аспекти психотерапії.</p> <p>Історія становлення психотерапії, її предмет і завдання Теоретичні основи психотерапії. Основні етапи становлення психотерапії в історії. Науковий статус сучасної психотерапії.. Класифікація видів психотерапії. Варіанти класифікації систем, напрямків та методів психотерапії. Ф. Месмер, М. Кляйн, А.Фрейд, К. Юнг, Е. Еріксон, К. Роджерс та їх роль у розвитку психотерапії як науки. Основні напрями психотерапії в сучасному суспільстві.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13]</p> <p><i>2. Методи психотерапії.</i></p>	2	2
1.2.	<p>Метод казкотерапії. Метод музикотерапії. Метод арт-терапії. Метод лялькотерапії. Метод бібліотерапії. Метод природотерапії. Метод психодрами. Актуалізація внутрішньої проблематики у грі та лікувальний вплив ігрового процесу. Ігрова психотерапія. Музикотерапія.</p> <p>Терапія творчим самовираженням, показання, успішність застосування методу. Зцілення мистецтвом.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13; 15-19; 22, 24, 25, 26, 28, 31-34; 36, 37, 40-43; 46]</p>	2	2
2.1.	<p>Змістовий модуль II. Основні напрями та концепції психотерапії</p> <p><i>3. Основні теоретико-методичні напрями психотерапії.</i></p> <p>Основні положення та методи психоаналітичної терапії. Особливості та методи психодинамічної терапії.</p> <p>Теоретичні основи психоаналізу. Основні правила психодинамічної психотерапії. Основні стадії психоаналізу. Базисні техніки: метод вільних асоціацій, аналіз сновидінь, інтерпретація, аналіз опору,</p>	6	4

	<p>аналіз переносу.</p> <p>Психодинамічна концепція З. Фрейда. Положення та психотехніки. Психодинамічна теорія Юнга. Психотерапевтичний процес, структура особистості, періоди життєвого циклу за Юнгом. Основні положення адлеріанського вчення. Особливості психотерапевтичного процесу. Поняття гуманістичного психоаналізу Фрома. Концепція К. Хорні. Мета характерологічного аналізу. Психотерапія міжособистісних стосунків Г. Селлівана. Теорія трансактного аналізу Берна. Значення рольових стосунків. Мета психотерапевтичного процесу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13]</p>		
2.2.	<p><i>4. Загальний підхід до терапії в гештальт-психології.</i></p> <p>Теоретико-методологічні засади гештальттерапії. Поняття гештальту. Відкритий і закритий гештальт. Основні принципи гештальттерапії. Техніки. Групова робота. Базові цінності гештальттерапії. Поняття «цикл контакту». Зриви циклу контакту (опори в гештальті). Терапевтичні стосунки в гештальттерапії. Групова гештальттерапія.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13]</p>	4	2
2.3.	<p><i>5. Загальна характеристика методів клієнт-центрованої терапії. Основні положення гуманістичної психотерапії.</i></p> <p>Феноменологічний підхід як основа клієнт-центрованої терапії. Стадії терапевтичного процесу: заблокованість внутрішньої комунікації, самовираження, саморозкриття, конгруентність, особистісні зміни. Базові психотехніки: установлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій. Групова психотерапія. Основні положення гуманістичної психотерапії. Теорія самоактуалізації А. Маслоу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13]</p>	4	2
2.4.	<p><i>6. Особливості та методи поведінкової та когнітивної психотерапії.</i></p> <p>Загальна характеристика поведінкового напрямку в психотерапії. Основні поняття поведінкової психотерапії. Теоретичні основи поведінкової терапії. Цілі, вимоги до клієнта та терапевта у поведінковій психотерапії. Особливості методів поведінкової психотерапії.</p> <p>Теоретичні основи когнітивної терапії. Основні правила когнітивної психотерапії. Практика та прикладні аспекти когнітивної психотерапії. Раціонально-емотивна терапія А. Елліса. Когнітивна психотерапія А. Бека. Психологічна допомога</p>	4	2

2.5.	<p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13]</p> <p><i>7. Особливості дитячої психотерапії. Системна сімейна психотерапія.</i></p> <p>Основні поняття і принципи дитячої психотерапії. Теорія об'єктних відносин М. Кляйн і її розвиток. Школа Его-психології А.Фрейд. Гештальт-терапія з дітьми. Дитяча психотерапія за В. Оклендер. Символдрама: кататимно-імагінативна психотерапія дітей. Ігрова терапія. Пісочна терапія. Дитяча та сімейна арт-терапія.</p> <p>Сімейна терапія як теорія соціальної роботи. Напрями сімейної терапії (структурна сімейна терапія В. Сатір, стратегічний, когнітивно-біхевіористський, екзистенційний підхід). Теоретичні положення. Етапи процесу сімейної терапії. Техніки сімейної терапії.</p>	6	4
2.6.	<p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13; 29, 30, 35, 37, 38, 44, 47]</p> <p><i>8. Тілесно-орієнтована терапія.</i></p> <p>Загальна характеристика напряму. Мета, межі, результат. Мова тіла у традиційній обстановці. Тілесний діалог у розширеній обстановці. Метод і техніки роботи. Ідеї В. Райха – джерело тілесно-орієнтованої терапії. Підхід А. Лоуена до вирішення психологічних конфліктів. Техніки біоенергетичного аналізу. М. Фельденкрайз. Ида Ролф - рольфінг, Герда Бойесен - біодінаміка, Франц Александер - психосоматична медицина, Мэрион Розен - розен-метод. Танатотерапія. Крикотерапія. Сміхотерапія.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1-13]</p>	2	2

--	--	--	--

4.2. Плани семінарсько-практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи психотерапії.	4
2.	Основні теоретико-методичні напрями психотерапії. Положення психоаналітичної та психодинамічної психотерапії.	2
3.	Методи і техніки клієнт-центрованої психотерапії.	2
4.	Особливості та методи поведінкової та когнітивної психотерапії.	2
5.	Методи дитячої та сімейної психотерапії.	6
6.	Методи і техніки гешталь-терапії та тілесно орієнтованої психотерапії.	2
	Всього	18

Семінарсько-практичне заняття 1.

Тема . Методи психотерапії і практичні техніки

1. Метод арт-терапії. Практичні техніки роботи з дітьми дошкільного віку та батьками у напрямі арт-терапії.
2. Метод казкотерапії. Практичні техніки роботи з дітьми дошкільного віку в напрямі казкотерапії.
3. Метод лялькотерапії. Практичні техніки роботи з дітьми дошкільного віку у психотерапевтичному процесі.
4. Метод ігрової терапії. Практичні техніки роботи з дітьми дошкільного віку.
5. Метод психодрами. Практичні техніки роботи з дітьми дошкільного віку в напрямі психодрами.

Рекомендована література:

[1-13; 15-19; 22, 24, 25, 26, 28, 31-34; 36, 37, 40-43; 46]

Семінарсько-практичне заняття 2.

Тема. Основні теоретико-методичні напрями психотерапії.

Положення психоаналітичної та психодинамічної психотерапії

1. Теоретичні основи психоаналізу З. Фрейда.
2. Психоаналітична теорія К. Юнга.
3. Основні положення вчення А. Адлера.
4. Гуманістичний психоаналіз Е. Фрома.
5. Концепція К. Хорні.
6. Психотерапія міжособистісних стосунків Г. Селлівана.
7. Трансактний аналіз Е. Берна.

Рекомендована література:

[1-13]

Семінарсько-практичне заняття 3.

Тема. Методи і техніки клієнт-центрованої та гуманістичної психотерапії

1. Феноменологічний підхід як основа клієнт-центрованої терапії К. Роджерса.
2. Стадії терапевтичного процесу в контексті клієнт-центрованої психотерапії.
3. Базові психотехніки: установлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій.
4. Групова психотерапія в напрямку клієнт-центрованої психотерапії.
5. Характеристика теорії самоактуалізації А. Маслоу. Основні положення.

Рекомендована література:
[1-13]

Семінарсько-практичне заняття 4.

Тема. Особливості та методи поведінкової та когнітивної психотерапії

1. Загальна характеристика поведінкового напрямку в психотерапії.
2. Цілі, вимоги до клієнта та терапевта у поведінковій психотерапії.
3. Особливості методів поведінкової психотерапії.
4. Теоретичні основи когнітивної терапії.
5. Практика та прикладні аспекти когнітивної психотерапії.
6. Раціонально-емотивна терапія А. Елліса.
7. Когнітивна психотерапія А. Бека.

Рекомендована література:
[1-13]

Семінарсько-практичне заняття 5.

Тема. Методи дитячої та сімейної психотерапії

1. Основні поняття і принципи дитячої психотерапії.
2. Теорія об'єктних відносин М. Кляйн та її розвиток.
3. Школа Его-психології А. Фрейд.
4. Гештальт-терапія з дітьми. Техніки роботи.
5. Символдрама: кататимно-імагінативна психотерапія дітей.
6. Ігрова терапія. Техніки роботи з дітьми.
7. Пісочна терапія. Техніки в роботі з дітьми.
8. Лялькотерапія. Техніки в роботі з дітьми.
9. Казкотерапія. Техніки в роботі з дітьми.
10. Музикотерапія. Техніки в роботі з дітьми.
11. Напрями сімейної терапії (структурна сімейна терапія В. Сатір, стратегічний, когнітивно-біхевіористський, екзистенційний підхід).

Рекомендована література:
[1-13; 15-19; 22, 24, 25, 26, 28, 29, 30-38; 40-44; 46, 47]

Семінарсько-практичне заняття 6.

Тема. Методи і техніки гештальт-терапії та тілесно орієнтованої психотерапії

1. Теоретико-методологічні засади гештальт-терапії.
2. Терапевтичні стосунки в гештальттерапії. Групова гештальт-терапія.
3. Ідеї В. Райха – джерело тілесно-орієнтованої терапії.
4. Підхід А. Лоуена до вирішення психологічних конфліктів.
5. Техніки біоенергетичного аналізу М. Фельденкрайз.
6. ІдаРолф – рольфінг.

7. Герда Бойесен – біодінаміка.
8. Франц Александер - психосоматична медицина.
9. Мэрион Розен - розен-метод.

Рекомендована література: [1-13]

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з\п	Зміст завдань для самостійної роботи	Кількість годин	Форма звітності	Рекомендовані інформаційні джерела
Змістовий модуль I. Психотерапія як суспільне явище				
1.	Поняття та предмет психотерапії. Розвиток психотерапії як науки.	7	Реферативне повідомлення	[1-13]
2.	Методи психотерапії	7	Реферативне повідомлення	[1-13; 15-19; 22, 24, 25, 26, 28, 31-34; 36, 37, 40-43; 46]
Змістовий модуль II Основні напрямки та концепції психотерапії				
3.	Основні теоретико-методичні напрями психотерапії. Основні положення та методи психоаналітичної терапії.	7	Реферативне повідомлення	[1-13]
4.	Загальний підхід до терапії в гештальт-психології	7	Реферативне повідомлення	[1-13]
5.	Загальна характеристика методів клієнт-центрованої терапії	7	Реферативне повідомлення	[1-13]
6.	Особливості та методи поведінкової терапії Основні положення та методи когнітивної психотерапії	7	Реферативне повідомлення	[1-13]
7.	Особливості дитячої психотерапії. Системна сімейна психотерапія	7	Реферативне повідомлення	[1-13; 15-19; 22, 24, 25, 26, 28, 29, 30-38; 40-44; 46, 47]
8.	Тілесно-орієнтована терапія	7	Реферативне повідомлення	[1-13]
Всього				52 год

V. Контроль якості знань студентів.

5.1. Форми і методи поточного контролю

Форми поточного контролю: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), семінари, практичні та лабораторні заняття.

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

– Система Moodle - це платформа, на якій розміщені навчальні матеріали, реалізовується спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролюються знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.

– Cool Meet – проведення дистанційних конференцій, лекційних, семінарських та лабораторних занять, інших форм навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей "Всесвітньої павутини".

У процесі оцінювання *поточних навчальних досягнень студентів* дистанційного навчання застосовуються такі методи:

➤ *Методи навчання за допомогою взаємодії студентів з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання).* Для розвитку цих методів характерний мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж.

➤ *Методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання "один до одного").* Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, звичайна та електронна пошти; методи, в основі яких лежить надання студентам навчального матеріалу викладачем чи експертом, при якому студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох").

➤ *Методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").*

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, колоквиуми.

➤ *Методи письмового контролю:* тести, есе, творчі завдання.

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

5.1.1. Орієнтовні теми доповідей:

1. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії.
2. Основні методи психотерапії.
3. Загальні принципи та підходи до психотерапевтичної практики.
4. Основні моделі психотерапевтичної допомоги.
5. Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта.
6. Дитяча психотерапія.
7. Особистість психотерапевта. Вимоги до психотерапевта.
8. Категорія клієнтів, що отримують психотерапевтичну допомогу
9. Феномени психотерапевтичного процесу.
10. Методологічні основи психотерапевтичного впливу.
11. Універсальні психотерапевтичні процедури.
12. Індивідуальна довгострокова психотерапія.
13. Терапевтичні техніки: вільні асоціації, прояснення, відображення, інтерпретація, конфронтація та ін.
14. Проблеми, що виникають у психотерапевтів під час терапії.
15. Короткострокова прицільна психотерапія та її стадії і проблеми.
16. Підтримуюча психотерапія: її компоненти, цілі та показання до застосування.
17. Загальні засади психотерапії.
18. Психотерапія як галузь психологічних знань і специфічна практика.
19. Історія виникнення та розвитку психотерапії.
20. Релігійні витоки психотерапії.
21. Історія розвитку вітчизняної психотерапії. Формування наукової психотерапії.

22. Виникнення і розвиток психотерапії як галузі психологічної науки.
23. «Характеристика напрямків психотерапії»
24. Психодинамічний напрям психотерапії.
25. Аналітична психотерапія К.Юнга.
26. Тілесноорієнтована психотерапія.
27. Індивідуальна психотерапія А.Адлера
28. Психотерапевтична концепція К. Хорні.
29. Психотерапевтичний процес у руслі транзактного аналізу Е.Берна.
30. Поведінковий напрям у психотерапії.
31. Когнітивні напрями психотерапії.
32. Екзистенціальна психотерапія.
33. Гуманістична психотерапія.
34. Психотерапевтичні погляди А.Маслоу.
35. Сутність логотерапії В.Франкла.
36. Гештальттерапія.
37. Психотехніки когнітивної психотерапії А Бека.
38. Застосування АВС -терапії А. Елліса.
39. Терапія реальністю У. Глассера.
40. Психодрама, як метод групової психокорекції.
41. Критичний аналіз транс персональної психотерапії С. Грофа. Холотропне дихання.
42. Аверсивна терапія О. Довженко.
43. Арт-терапія.
44. Казкотерапія.
45. Ігрова терапія.
46. Лялькотерапія.
47. Музикотерапія.

Творчі завдання. Розробка тестів. (Розробити 30 питань, чотири варіанти відповіді).

2. Творче есе на тему «Розвиток Я-концепції особистості».

5.2.2. Приклади тестових завдань поточного контролю

1. При психологічному підході до визначення психотерапії увага акцентується на:

- а) об'єкті впливу,
- б) предметі впливу,
- в) засобах впливу.

2. Дайте визначення психотерапії (медичний аспект).

---

3. За характером впливу психотерапія систематизується, як:

- а) пряма, непряма,
- б) індивідуальна, колективна, групова,
- в) гетерогенна, аутогенна,
- г) седативна, активуюча, амнезуюча.

4. Встановіть відповідність між психотерапевтичними напрямками та методами психотерапії:

- а) динамічний напрям
- б) гуманістичний напрям
- в) поведінковий напрям

- а) навчіння
- б) психоаналітичний метод
- в) створення цілісного образу "Я"

5. Психоаналіз за З.Фрейдом – це:

- а) метод психологічного дослідження,
- б) метод психотерапії,
- в) світогляд,
- г) усе перераховане.

6. В основу гештальт-терапії покладено:

- а) психоаналіз,
- б) біхевіоризм,
- в) екзистенціалізм,
- г) усе перераховане.

7. Основою раціональної психотерапії є:

- а) роз'яснення, б) навіювання,
- в) логічна аргументація, г) корекція особистості, д) деонтологія.

8. Основною у психотерапевтичній концепції К.Роджерса:

- а) психоаналіз,
- б) гештальт-терапія,
- в) терапія, центрована на клієнті,
- г) індивідуальна психотерапія.

9. Вкажіть основні техніки когнітивної терапії А. Бека.

---

10. Когнітивний дисонанс – це:

- а) метод когнітивної психотерапії,
- б) поняття когнітивної психології,
- в) соціально-психологічна теорія.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Він має на меті перевірку системності засвоєння програмного матеріалу, цілісності бачення навчального курсу, рівня осмислення знань та набуття умінь, їх комплексного застосування у практичній діяльності, діагностування ефективності самостійної навчальної роботи студентів.

➤ Форми підсумкового контролю дистанційного навчання: Залік (інтернет-трансляції).

Форми підсумкового контролю: Залік – тестування на платформі Moodle.

У процесі оцінювання підсумкових навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Питання до заліку:

1. Предмет, завдання психотерапії як прикладного напрямку в психології.
2. Охарактеризувати психодинамічний напрям психотерапії (класичний психоаналіз З.Фрейда).
3. Розкрити теорію об'єктних відносин.
4. Зміст та специфіка роботи психолога в психотерапії. Специфічні і неспецифічні засоби психодинамічної терапії.
5. Теоретичні основи гештальт-психотерапії.
6. Розкрити методика «Контроль стимулу» у поведінковій психотерапії.
7. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії
8. Охарактеризувати п'ять механізмів порушення процесу саморегуляції у гештальттеорії (інтроекція; проекція; ретрофлексія; дефлексія; конфлуенція).
9. Розкрити поняття групової психотерапії: групова згуртованість, групова напруга.
10. Охарактеризувати медичний напрям в сучасному психотерапевтичному процесі.
11. Розкрити позицію першої, другої, молодшої дитини за Альфредом Адлером.
12. Основні правила гештальт-психотерапії.
13. Охарактеризувати немедичний напрям в сучасному психотерапевтичному процесі.
14. Методики метафоричного спілкування з дітьми за Альфредом Адлером.
15. Розкрити особливості роботи гештальт-терапевта.
16. Зв'язок психотерапії з іншими науками.
17. Охарактеризувати аналітичний напрям психотерапії (К. Юнг).
18. Розкрити позицію психолога у гештальттерапії.
19. Характеристика релігійних форм психотерапії
20. Біоенергетичний аналіз (А.Лоуен).
21. Розкрити основну мету гештальткорекції.
22. Дати характеристику понятійного апарату психотерапії.
23. Пояснити психологічні травми дитини, спричинені поганими дитячо-батьківськими стосункам (з погляду біоенергетичного аналізу).
24. Розкрити вимоги до клієнта у гештальттерапії.
25. Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта.
26. Розкрити техніку біоенергетичного аналізу за А.Лоуен.
27. Охарактеризувати базисні техніки у гештальттерапії: аналіз життєвого сценарію по продуктам діяльності.
28. Розкрити базові принципи психотерапії.
29. Охарактеризувати напрям психотерапії – «Психосинтез».
30. Розкрити феноменологічний підхід як основу клієнт-центрованої терапії.
31. Розкрити специфіку роботи психотерапевта.
32. Структура особистості, або «карта внутрішнього світу», за Р. Ассаджіолі.

33. Розкрити три взаємозв'язані позиції у клієнт-центрованої терапії («тріада Роджерса»): безумовне позитивне відношення, емпатія, конгруентність.
34. Роль З. Фрейда у становленні і розвитку психотерапії як науки.
35. Охарактеризувати напрям психотерапії – «Гештальт-терапія» (Ф.Перлз).
36. Розкрити стадії терапевтичного процесу (за Роджерсом): заблокованість внутрішньої комунікації, самовираження, саморозкриття, конгруентність, особистісні зміни.
37. Внесок Франца Месмера, Й. Брєєра в розвиток психотерапії як науки.
38. Охарактеризувати напрям психотерапії – «Психодрама» (Я.Морено).
39. Розкрити базові психотехніки клієнт-центрованої терапії: установлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій.
40. Засновник аналітичної психології Карл Густав Юнг і його роль у розвитку психотерапії як науки.
41. Охарактеризувати чотири категорії ролей, які виділив Я.Морено.
42. Дати визначення поняття групова психотерапія, розкрити її мету і завдання групи.
43. Внесок Мелані Кляйн у розвиток дитячої психотерапії.
44. Терапевтичні чинники психодрами (за П.Келлерманом).
45. Розкрити поняття групової психотерапії: групові норми, структура групи, групові ролі, проблема лідерства.
46. Психоаналітик Дональд Віннікот, його погляди і внесок у розвиток дитячої психотерапії.
47. Охарактеризувати напрям психотерапії – «Екзистенційна психотерапія».
48. Розкрити у груповій психотерапії поняття: актуалізація колишнього емоційного досвіду, головні види вербальної комунікації в групі.
49. Карл Роджерс, Вірджинія Ейкслін та їх внесок у розвиток недирективної ігрової терапії.
50. Гуманістичний напрям в психотерапії (клієнт-центрована терапія К.Роджерса).
51. Розкрити процес групової психотерапії (її фази, підфази).
52. Внесок Е. Еріксона у психотерапію як науку.
53. Структура особистості за К. Роджерсом.
54. Розкрити теоретичні основи поведінкової терапії.
55. Значення праць Якоба Морено, Девіда Леві у розвитку психотерапії як науки.
56. Охарактеризувати напрям психотерапії – «Когнітивна психотерапія» (А.Бек).
57. Цілі, вимоги до клієнта та терапевта у поведінковій психотерапії.
58. Розвиток психотерапії як науки на Україні і в Росії у 30-40-ві р. 20 ст.
59. Основні риси когнітивної терапії.
60. Розкрити особливості методика «негативної дії» у поведінковій психотерапії.
61. Науковий статус сучасної психотерапії.
62. Теоретичні основи психоаналізу (Зігмунд Фрейд).
63. Розкрити методики формування поведінки у поведінковій психотерапії.
64. Охарактеризувати ігротерапію як виду психотерапії.
65. Розкрити основні правила психодинамічної психотерапії.
66. Розкрити методики, засновані на принципах позитивного і негативного підкріплення у поведінковій психотерапії.
67. Охарактеризувати тілесно-орієнтований напрям психотерапії.
68. Розкрити основні стадії психоаналізу.
69. Теоретичні основи когнітивної терапії (Джордж Келлі, Піаже, Бек, Альберт Елліс).
70. Охарактеризувати когнітивну психотерапію як один з напрямів сучасного когнітивно-біхевіорального підходу в психотерапії
71. Розкрити базисні техніки: метод вільних асоціацій, аналіз сновидінь, інтерпретація, аналіз опору, аналіз переносу.

72. Основні правила когнітивної психотерапії.
73. Охарактеризувати екзистенціальну психотерапію як напрямок психології.
74. Розкрити різновиди психоаналізу у сучасній психотерапії.
75. Метод «Фіксованої ролі» у когнітивній психотерапії.
76. Охарактеризувати гештальт-терапію як напрям психотерапії.
77. Теоретичні передумови розвитку психодинамічної психотерапії.
78. Розкрити техніки у когнітивній психотерапії.
79. Класифікація видів психотерапії.
80. Дати визначення поняття «Психодинамічна психотерапія».
81. Чинники, що визначають ефективність психотерапії.
82. Охарактеризувати когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії.
83. Розкрити техніки психодинамічної психотерапії.
84. Очікування клієнта у психотерапії.
85. Охарактеризувати психодинамічний напрям психотерапії.
86. Охарактеризувати особистий підхід в психотерапії.
87. Готовність клієнта до співпраці у психотерапії.
88. Охарактеризувати гуманістичний напрям психотерапії.
89. Розкрити погляди теоретиків неопрейдизму, (Карен Хорні, Еріх Фромм, Гарі Саллівен).
90. Специфіка дії конкретних методів психотерапії.
91. Розкрити особливості та види сімейної та дитячої психотерапії.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Високий рівень характеризується міцними, систематизованими, науковими та структурованими знаннями з дисципліни «Основи психотерапії». На цьому рівні студенти достатньо ознайомлені з досягненнями практики та проявляють стійкий інтерес до необхідності використання знань з дисципліни «Основи психотерапії» у майбутній професійній діяльності. Уміння і навички з дисципліни «Основи психотерапії» яскраво виражені. Студенти усвідомлюють необхідність самостійного накопичення нових знань з дисципліни «Основи психотерапії». На цьому рівні студенти проявляють високий рівень творчої взаємодії, готовність до самоосвіти. Високий рівень особистої активності, готовність думати в нестандартних ситуаціях.

Середній рівень характеризується системно-фрагментарними знаннями з дисципліни «Основи психотерапії». Для студентів на цьому рівні характерна здатність виробляти судження і висновки по аналогії, ініціатива недостатньо виражена. Уміння і навички з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики» частково виражені, вимагають подальшого вдосконалення, застосовуються на репродуктивному рівні і в стандартних ситуаціях. Самостійність у студентів не розвинена в достатній мірі.

Низький рівень характеризується фрагментарними, знаннями з дисципліни «Основи психотерапії». Для студентів на цьому рівні характерна недостатня усвідомленість набутих знань, низький рівень їх актуалізації. Мимовільне володіння розумовими операціями, відсутність визначеності, послідовності. Уміння та навички з цієї дисципліни несформовані та перебувають на низькому рівні. Студенти потребують зовнішніх спонукань, у них відсутня самостійність, на практиці знання і уміння застосовують не правильно. Творча самореалізація відсутня, потреба в досягненні успіху найчастіше не виникає.

**Шкала оцінювання результатів ПОТОЧНИХ (СЕМЕСТРОВИХ)
видів навчальної діяльності: національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання результатів поточних (семестрових) видів навчальної діяльності
54-60	A	відмінно
48-53	B	добре
42-47	C	
39-41	D	
36-38	E	задовільно
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання окремих видів навчальної діяльності
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Шкала оцінювання результатів ЕКЗАМЕНУ:
національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
36-40	A	відмінно
32-35	B	добре
28-31	C	
26-27	D	
24-25	E	задовільно
14-23	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-13	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	
60-64	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Самостійна робота	Змістовий модуль I. Психотерапія як суспільне явище 1. Поняття та предмет психотерапії. 2. Історичний нарис розвитку психотерапії як науки 3. Методи психотерапії		Змістовий модуль II. Основні напрямки та концепції психотерапії 1. Основні теоретико-методичні напрями психотерапії Основні положення та методи психоаналітичної терапії Особливості та методи психодинамічної терапії Загальний підхід до терапії в гештальт-психології Загальна характеристика методів клієнт-центрованої терапії Особливості та методи поведінкової терапії Основні положення та методи когнітивної психотерапії Особливості дитячої психотерапії Системна сімейна психотерапія Тілесно-орієнтована терапія
Види контролю	Письмові роботи. Перевірка конспекту. Модульна контрольна робота.	Письмові роботи. Перевірка конспекту. Модульна контрольна робота.	Письмові роботи. Перевірка конспекту. Модульна контрольна робота.
ЗАЛІК			

VII. Рекомендована література

Основна література:

1. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019.
2. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 256 с.
3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2012, 424 с.
4. Калина Н. Ф. Основи психотерапії. Київ: Ваклер, 1997. 272 с.
5. Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія. Київ: Академія, 2020.
6. Кузікова С. Б. Основи психокорекції. Київ: Академія, 2021.
7. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 384 с.
8. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії: навч. посіб. Вид-ня 3-тє. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 420 с.
9. Основи психотерапії: навч. посіб. / К. В. Седих, О. О. Фільц, В. І. Банцер. Київ: Академвидав, 2017. 192 с.
10. Основи практичної психології: підручник для студентів ВНЗ / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева, В. Рибалка, В. Мацеко. 3-є вид. Київ: Либідь, 2006. 536 с.
11. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2008. 432 с.
12. Федій О. Естетотерапія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 256 с.
13. Яценко Т. С., Іваненко Б. Б., Аврамченко С. М. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: навч. посіб. / за заг. ред. Т. С. Яценко. Київ: Вища школа, 2008. 342 с.
14. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: активне соціально-психологічне навчання: навч. посібник. для ВНЗ. Київ: Вища школа, 2004. 678с.

Додаткова:

1. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Вип. 5. Київ-Тернопіль: ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Вип. 6. Київ-Тернопіль: ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Арт-терапія як метод дослідження творчого аспекту психологічного здоров'я особистості. *Психологічна газета*. 2006. № 1. С. 3-15. 113 с.
4. Бреусенко-Кузнєцова О. Виховний вплив чарівної казки. *Психолог*. 2006. №4.
5. Белогурова М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників. *Психолог*

- дошкілля. 2013. № 4. С. 1-16.
6. Бондаренко А. Ф. Язык, культура, психотерапия. Избранные публикации и выступления. Киев: Ин Юре, 2012. 416 с.
  7. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика: учеб. пособ. Киев: Укртехпрес, 1997. 216 с.
  8. Бредіхіна О. А. Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки: метод. посіб. 2015
  9. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
  10. Гоцуляк Н. Є. Основи психодрами: навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2014. 150 с.
  11. Ільченко І. С. Арт-терапія: навч. посіб. для студентів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
  12. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посіб. Ч.1 Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
  13. Католик Г. В. Тренінг релаксації як ефективна форма психокорекційної допомоги при ПТСР у дітей. / Проблеми психологічного здоров'я в сучасній психотерапії: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. Львів, 2006. С. 19-23.
  14. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2017. 322с.
  15. Корнієнко І., Католик Г. Психологічна допомога дітям, що зазнали травми внаслідок катастрофи. *Психолог*, 2004. № 46. С. 8-16.
  16. Ліндсі К. Гібсон Дорослі діти емоційно незрілих батьків: як позбутися психологічних травм дитинства, полюбити себе і налагодити стосунки з батьками. Київ: Вид. ФОП Переверзева Н.С., 2021. 223 с.
  17. Найкраща книга арттерапевтичних технік: метод. посіб. / під ред. Т. Курганської. Київ: 7БЦ, 2023. 316 с.
  18. Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія: Філософія, педагогіка, психологія* : Збірник наукових праць. Київ, Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
  19. Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія* : Збірник наукових праць. Київ, Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
  20. Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія* : Збірник наукових праць. Київ, Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
  21. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі: монографія. Ніжин: ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2011. 2-ге вид. 480 с.
  22. Побережна Г., Комісарова О. Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні*. Київ, 2001.
  23. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології: навч.-метод. посіб. / І. О. Луценко, А. М. Богуш, Л. О.

- Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська; за наук. ред. І. О. Луценко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 211 с.
24. Ройз С. Практическое ребенковедение. Продолжаем разговор. Киев: Ника-Центр, 2021. 384 с.
25. Современный психоанализ / Под ред. Н. Ф. Калины. К.: РЕФЛ-бук, Ваклер, 2003. 216 с.
26. СМАКуємо життя. 105 технік для роботи з метафоричними асоціативними картками: метод. посіб. / під ред. Т. Курганської, А. Щербюк. Київ: ТОВ 7БЦ, 2023. 304 с.
27. Тарарина Е. В. Практикум по арт-терапии в работе с детьми: науч. пособ. 2-е изд., дополн. Киев: Астамир-В, 2019. 256 с.
28. Техніки підтримки. Збірка арттерапевтичних вправ: метод. посіб. / під ред. Т. Курганської. Київ: 7БЦ, 2023. 316 с.
29. Тиунова О. Основи теорії і практики арт-терапії: навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2011. 260 с.
30. Товкач І. Є. Психологічні нотатки для батьків і вихователів дітей від народження до семи років: метод. посіб. Київ: Грамота, 2023. 288 с.
31. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб для студентів вnz. Київ: ДП Вид. Дім «Персонал», 2017. 160 с.
32. Шестопад І. А. Казкотерапія як ефективний метод роботи психотерапевта з дітьми. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»*. Острого : Вид-во НаУОА, 2020. № 10. С. 143-147.
33. Яблонська Т. М. Розвиток ідентичності дитини в системі сімейних взаємин: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2013. 444с.

Електронні ресурси:

1. <http://www.mon.gov.ua/> - Міністерство освіти і науки України
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
3. <http://hklib.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека Українського державного університету імені Михайла Драгоманова..
4. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».
5. <https://www.usp-kiiev.com.ua/> - київська філія Української спілки психотерапевтів.
6. <https://www.upa.guru/> - Українська психологічна асоціація.
7. <https://www.npa-ua.org/> - Національна психологічна асоціація України.
8. <https://appu.in.ua/> - Асоціація Психотерапевтів і Психоаналітиків України.
9. <https://uaat.org.ua/> - Українська асоціація арт-терапевтів.
10. <https://ifa-t.com/> - Міжнародна федерація арт-терапії та самореалізації особистості.
11. <https://uja.com.ua/> - Українська Юнгіанська Асоціація.
12. <https://vseosvita.ua/> - Всеосвіта. Національна освітня платформа

13. <https://dytpsycholog.com> - Сайт Дитячий психолог.
14. <https://youtube.com/playlist?list=PL8VMaVeaA6vV9mXXbHjo0QnQ3QThLIy6-&si=NuDvXmRAtrgxhAAr> – Українські аудіоказки для дітей Руслани Лоцман